

Finansowanie szkolnictwa średniego przez gminy na przykładzie zespołu szkół w Nowym Mieście¹

Gmina Nowe Miasto leży w województwie mazowieckim, w północno – wschodniej części powiatu płońskiego. Zajmuje obszar 118,3 km², co stanowi 5,7% ogólnej powierzchni powiatu. Podzielona jest na 33 sołectwa. Według stanu na koniec grudnia 2007 roku zamieszkiwało ją 4815 osób, co daje gęstość zaludnienia 40,7 osób/1 km². Jest to wartość dużo niższa od średniej gęstości zaludnienia dla województwa mazowieckiego, która wynosi 145 osób/1 km². Gmina Nowe Miasto sąsiaduje z pięcioma gminami: Sochocin, Joniec (powiat płoński), Sońsk (powiat ciechanowski), Świercze (powiat pułtuski), Nasielsk (powiat nowodworski). Położona jest około 60 km od Warszawy. Znajduje się również w zasięgu oddziaływania takich miast jak: Płońsk, Ciechanów, Pułtusk, Nasielsk.

Nowe Miasto to gmina o charakterze rolniczym. Nie posiada na swoim terenie żadnego dużego zakładu produkcyjnego. Zarejestrowanych jest 256 podmiotów gospodarczych. Dominują zakłady związane z działalnością handlową – 29,7%, drugą pozycję zajmuje budownictwo – 14,6%, przetwórstwo przemysłowe stanowi 11,8%, a rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo – 10,6% (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych). Na terenie omawianej jednostki funkcjonuje jednak 6 jednostek oświatowych: dwie szkoły podstawowe zlokalizowane w Nowym Mieście i Gościminie Wielkim oraz położone w Nowym Mieście Przedszkole Samorządowe, Publiczne Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące i Technikum Agrobiznesu.

Na mocy ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty Rada Gminy Nowe Miasto uchwaliła połączenie szkoły podstawowej, gimnazjum, liceum oraz technikum i utworzenie z dniem 1 września 1999 roku, Zespołu Szkół im. Integracji Europejskiej. Na wniosek przedstawicieli gminy w dniu 30 grudnia 1995 roku zawarte zostało porozumienie między gminą Nowe Miasto, a Kuratorium Oświaty w Ciechanowie, na mocy którego z dniem 1 stycznia 1996 roku gmina przejęła prowadzenie Liceum Ogólnokształcącego, a co za tym idzie również jego finansowanie z własnego budżetu.

Liceum Ogólnokształcące w Nowym Mieście jest jednym z 37 podporządkowanych samorządowi gminnemu, liceów ogólnokształcących zlokalizowanych na terenie gmin wiejskich województwa mazowieckiego. W roku szkolnym 2007/2008 do liceum uczęszczało 90 uczniów, którzy pobierali nauki w trzech oddziałach. W poprzednich latach liczba uczniów była bardzo zbliżona i wynosiła odpowiednio w roku 2005 – 94 uczniów oraz w 2006 roku – 87 uczniów. Młodzież ta to głównie mieszkańcy gminy Nowe Miasto. Liceum dysponuje 6 pomieszczeniami szkolnymi, z czego 5 to sale lekcyjne. W liceum zatrudnionych jest 10

Tabela 9. Efekty inwestycji w zakresie komputeryzacji placówek oświatowych woj. mazowieckiego w latach 2003-2006

Wyszczególnienie	Stanowiska komputerowe	Pracownie komputerowe	Stanowiska z dostępem do internetu
Obszary wiejskie	6 986	226	6 163
Obszary zurbanizowane	5 900	131	6 203
Powiaty grodzkie	1 249	29	1 251
Warszawa	3 068	44	3 778

Źródło: opracowanie własne

¹ Prezentowany artykuł stanowi rozdział w monografii pod redakcją naukową R. Lusawy pt. „Finansowanie gmin jako instrument zrównoważonego i budowy społeczeństwa obywatelskiego” wydanej w roku 2008 przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie i Wyższą Szkołę Menedżerską w Warszawie.

nauczycieli, co w przeliczeniu daje 8,41 etatu oraz 5 pracowników administracyjno-obsługowych.

Wraz z reaktywowaniem jednostek samorządu terytorialnego w 1990 roku rozpoczęły się prace nad przygotowaniem spójnego systemu finansowania edukacji w Polsce. W przeciągu 13 lat modyfikacji tego systemu polski dorobek badań z zakresu ekonomiki oświaty wzbogacił się o wiele interesujących analiz, nawiązujących do zachodnich koncepcji ekonomii kształcenia. Każdy system finansowania można analizować, w co najmniej trzech aspektach:

- podmiotów finansujących;
- procedur ustalania wysokości transferów pieniężnych;
- zakresu przedmiotowego zadań finansowania z różnych źródeł.

W przypadku systemu finansowania edukacji w Polsce można wymienić wiele podmiotów, które partycypują w tym przedsięwzięciu. Należą tu zarówno podmioty krajowe jak i zagraniczne, publiczne jak i prywatne. Według obecnego stanu prawnego najważniejszym podmiotem w sferze finansowania zadań edukacyjnych pozostaje państwo (jego budżet). Służą temu trzy instrumenty: część oświatowa subwencji ogólnej (SO), dotacje celowe oraz rezerwy celowe. W zakresie wysokości przekazywanych finansowych dominującym źródłem jest subwencja oświatowa. Pozostałe podmioty czy to ze względu na swoją ograniczoną skalę działania kompetencyjnego, czy też na okazjonalne formy finansowania, mają znaczenie drugorzędne i jedynie uzupełniające wobec budżetu (Kowalska 2006).

Od momentu przejścia prowadzenia Liceum Ogólnokształcącego w Nowym Mieście gmina zobowiązała się również do finansowania tej placówki. Na jej utrzymanie przeznaczana jest zarówno część oświatowa subwencji ogólnej jak i dotacje celowe, do przekazywania, których zobowiązało się Kuratorium Oświaty w Ciechanowie.

W 2006 r. wydatki z budżetu na oświatę i wychowanie w Nowym Mieście wynosiły 751,81 zł/ 1 mieszkańca. W roku tym dochody własne analizowanej jednostki wyniosły 2749352 zł. Część oświatowa na ten rok osiągnęła 2846255 zł, co stanowiło 61,3% kwoty subwencji ogólnej.

W roku następnym budżet gminy Nowe Miasto wynosił 11415866 zł po stronie dochodów oraz 11591508 zł po stronie wydatków. Wysokość subwencji oświatowej wynosiła 3175942 zł i była wyższa o ponad 10% w stosunku do roku 2006. W dziale 801 – oświata i wychowanie, planowane wydatki ogółem wynosiły 4089515 zł. Z tej kwoty dokonano wydatków na bieżące utrzymanie Zespołu Szkół w Nowym Mieście, Szkoły Podstawowej w Gościmiu Wielkim, Przedszkola oraz na dowożenie uczniów do szkół. Wydatki zaplanowane na Liceum Ogólnokształcące wynosiły razem 626373 zł, a wykonanie planu osiągnęło poziom 97,3%. W przeliczeniu na 1 ucznia kwota ta w ostatnich 3 latach wzrastała. Wynosiła odpowiednio w: 2005 r. - 6043 zł, 2006 r. - 6621 zł, 2007 r. - 6772 zł.

Można zauważyć, iż wydatki na oświatę w gminie Nowe Miasto w latach 2001-2005 wykazywały tendencję wzrostową, po czym nastąpiła zmiana trendu. W poszczególnych latach nakłady na oświatę wynosiły: 2004 r.- 3099918 zł., 2005 r.- 3727634 i 2006 r. - 3578593. W pozostałych latach nie przekroczyły one kwoty 3 mln zł.

Wydatki przeznaczone na liceum ogólnokształcące były nieco wyższe w 2003 i 2007 roku i przekroczyły one kwotę 600 tys. zł. W roku 2007 kwota wykonanych wydatków wyniosła 609443,15 zł. Wydatki te obejmowały głównie płace i ich pochodne od płac pracowników liceum, dodatki wiejskie i mieszkaniowe dla nauczycieli, Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych oraz wydatki rzeczowe. Według planu na wynagrodzenia przeznaczono 550453 zł. Plan wykonano w 97,12%. W ramach wydatków wynagrodzenie wypłacono 10 nauczycielom (w przeliczeniu na etaty było to 8,41 etatu) oraz 5 pracownikom administracyjno-obsługowym wraz z waloryzacją płac od 1.01.2007 r. Wypłacono jedną nagrodę jubileuszową w kwocie 6850 zł oraz nauczycielską odprawę emerytalną - 8993 zł. Na

dodatkowe wynagrodzenie roczne przeznaczono kwotę 31977 zł. Składka przekazana na Ubezpieczenia Społeczne i Fundusz Pracy wyniosła 88295,36%. Z pozostałych wydatków kwota 19543,45 zł została przeznaczona na wypłatę dodatków wiejskich i mieszkaniowych dla nauczycieli. Na zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano środki w wysokości 24750 zł. Zakupiono olej opałowy za sumę 12790 zł, dokonano opłaty za wywóz nieczystości i monitoring – 9770,13 zł. Delegacje służbowe pracowników natomiast stanowiły wydatek 794 zł.